

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako
je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.

List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila
sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Še neobdelano polje zadružništva.

Že v mirnih časih se je vedno opazalo, da so naši kmetje prodajali svoje pridelke včasih, ko je bila cena primeroma precej nizka, bodisi da so rabili denar, bodisi da so imeli pridelkov preveč, ali iz kakega drugega vzroka. Največkrat pa je bil pač vzrok zgodnje prodaje večinoma pomanjkanje denarja; zgodilo se je celo dostikrat, da so kmetje prodajali žito in debele svinje naravnost za sramotno ceno, samo, da so dobili nujno potreben denar, kasneje pa iste predmete zopet za drag denar nazaj kupovali.

Kako hudo mora človeku biti pri sreči, ko vidi, da morajo revnejši sloji po kmetih po zimi in na spomlad kupovati za drag denar moko in mast od predkupcev, ker sami ničesar niso pridelali oz. priredili, ali pa vsaj le male množine, katere so še celo morda deloma morali v sili prodati. Po letu, ko je imel dovolj časa, je pomagal svojemu boljše stoječemu sosedu pridelati žito, pozneje mora pa takorekoč isto blago kupovati od predkupcev nazaj po veliko višjih cenah, kakor ga je njegov sosed prodal.

To žalostno dejstvo občutijo naši revnejši kmečki sloji zlasti sedaj ob času vojske, ko je žito in mast na ceni neverjetno višino dosegla. Za moko, katero so takorekoč premožnejšim kmetom v veliki meri pomagale pridelati njihove pridne roke, morajo sedaj plačevati po trikrat večjo ceno, nego je bila po žetvi.

Doslej se z malimi častnimi izjemami niso zavzele niti javne korporacije, niti kaka druga občekoristna naprava za te sloje.

In vendar bi se dalo temu nedostatku odpomoči na ta ali oni način, treba bi bilo le zadevo pošteno vzeti v roke. Saj imamo vendar zadruga, razna društva, občine itd., ki so poklicane skrbeti za blagor ljudstva!

Ali bi ne mogle že obstoječe zadruga, ako jih pa ni, se jih pa lahko ustanovi, prevzeti to nalogo? Na deželi se vendar to najlažje napravi, ko pozna skoro vsak občan razmere v celi občini. Taka zadruga bi lahko še pred žetvijo preračunila, koliko žita morajo njeni člani do prihodnje žetve imeti na razpolago, in temu primerno množino nakupila. Žito bi se celo lahko pustilo pri zanesljivih kmetih-prodajalcih samih, da bi ne bilo treba plačevati bogve kakega skladišča. Žito bi lahko zadruga same dajale v mline in prodajale moko brez dvoma veliko ceneje, nego je v trgovinah. Podrobnosti bi se seveda krajevnim razmeram primerno morale določiti.

Kaj še-le mast! Koliko bajtarjev, da, celo srednjih kmetov mora na spomlad za drag denar kupovati po trgovinah mast, ki je pogosto zelo dvomljivega izvora in vrhutega pretirano draga. Ali bi ne mogle take zadruga istotako v jeseni dognati, koliko takega blaga njihovi člani rabijo, in preskrbeti primerne zaloge. Na kmetih bi taka nabava bila združena le z malenkostnimi stroški, pomagalo bi se pa lahko ljudem zelo veliko.

Za sedaj bi se lahko poprijele tega tudi občine, morda celo kmetijske podružnice; seveda te osebe še-le tedaj, če ni v kraju nikakega podjetja, ki že ima od vsega početka tak namen. Ne samo za

čas vojske, ampak tudi za mirne čase bi bile pa k temu poklicane v prvi vrsti le v to poklicane zadruga.

Razume se, da se zadrugi ne bi bilo treba omejevat samo na navedene predmete. Gotovo pa je, da bi ravno navedeni predmeti, moka in mast, prišli na deželi v prvi vrsti v poštev. Krajevnim razmeram primerno se lahko seveda pečajo tudi z drugim blagom.

Poleg navedene panoge bi morda ravno kazalo, da bi take zadruga otvorile kredit na zastavo kmečkih in obrtnih pridelkov. Kdor rabi za kratek čas denarja, mu res ni vredno prositi porokov, ki so že itak vsled večjih nesreč ostrašeni; pač pa bi lahko dobil manjšo svotičo za kratek čas pri kaki taki zadrugi. Čez zimo bi lahko n. pr. kmet zastavil svoje žito ali vino in na to dobil denar, s kojim bi si zopet lahko na drug način pomagal.

Navedli smo tukaj nekaj glavnih panog samo za vzgled, ki bi se dale trajno zadružnim potom lepo oskrbovati brez velike nevarnosti. Kakor pri posojilnicah, bi bilo pa seveda tudi tukaj treba pred vsem dobiti poštene, zanesljive može, sposobne za odbornike. V primeri s posojilnicami pa niti ne bi bilo treba za vodstvo takih zadrug posebno izobraženih ljudij, ker se v kake špekulacije sploh ne bi spuščale, ampak se omejevale le na promet z domačim blagom med domačini.

Vojni doživljaji na jugu.

Zelo zanimivo pismo je poslal pred kratkim z južnega bojišča novomeški trgovec Jurij Picek č. g. župniku Martinu Nemanič iz Brusnic. Pismo lepo opisuje življenje naših vojakov na jugu; objavljamo ga torej v celoti:

Naznanim Ti, da sem bil od 22. marca do 1. aprila z mojim bataljonom kakih 15 km od mesta R. Bataljon je imel izvršiti neko 4 km dolgo delo na visokih gorah. Na gorah je bilo čez meter snega, tako, da so si morali napraviti pot z lopatami, predno so došli na določeni kraj. Delo, katero je bilo določeno, so izvršeno napravili; celo stvar sem si jaz dan preje, predno smo odšli, ogledal. Neverjetno je, kaj človeška roka vse napravi, in celo brez pravega orodja.

Izjalovljeni načrti.

Namenjeno nam je bilo, praznovati Veliko noč v mestu R., kamor smo 1. aprila prikorakali. V sedanjem času pa se povelja bliskoma menjajo. Veliki petek ob treh ponoči došlo je povelje, da mora naš polk odkorakati na isti kraj, kjer smo bili decembra 1914. in januarja 1915. Polk naš je odkorakal iz mesta R. Veliko soboto ob 12. uri (opoldne) in je došel v noči Velike nedelje na določeni kraj. Tren je odhajal Veliko nedeljo ob 7. uri zjutraj in ob 8. zvečer prišel na isti kraj, kakor smo bili o božiču. Kakor navadno, korakal sem tudi jaz z mojimi natovorjenimi konjički in mulami.

Skrbna ženica mi je poslala pravčasno velikonočno gnjat, nekaj sirovih jajc, potice in dve korenini hrena. Premišljeval sem, kako bi vse uredil, da bi jedel velikonočni blagoslov (žegen). Odločil sem se, da dam skuhati gnjat na Veliko soboto in tudi sicer vse urediti za blagoslov;

naprosil bi bil našega vojnega kurata, da bi mi bil blagoslovil. Vse moje veselje pa je šlo po vodi, ker se je zgodilo tako, kakor sem spredaj omenil. Veliki petek smo se večinoma postili, kljub temu, da smo kuhali pri stotniji meso. Meso se je namreč kuhalo deloma radi tega, ker nekateri niso imeli drugih stvari za post, največ pa zaradi tega, ker imajo stotnije meso vedno za dan ali dva dni naprej; vreme je bilo pa precej gorko in meso bi se sicer pokvarilo. Večina moštva se je pa, kakor rečeno, postila in si spravila meso za drugi dan.

V kapelici je bil napravljen, kolikor je bilo možno lepo, božji grob, katerega so naši vojaki pridno obiskovali. Naš prvi kuhar je še celo peljal mojega adjutanta Gjurjo Dragiča k božjemu grobu. Vprašal sem ga, ako se mu je dopadlo v kapelici; pravi mi: „Boga mi, lepo je bilo. Ljubše mi je, da sem videl, kakor če bi mi dal kdo 100 kron.“ Ganljivo je res bilo v kapelici. Ako se je človek spomnil naših lepih cerkva, kako krasno je vse narejeno, tukaj je pa priprosta kapelica, in je vendar bila vedno natlačeno polna, tako, da smo se komaj zvrstili.

Pri bosanskemu izkuharju.

Veliko soboto zvečer smo imeli pa odhodnico pri Piero Kobalinu — star možak, ki ima v R. izkuho, kamor smo večkrat zahajali na večerjo. Imel je malo separirano sobico, v kateri smo imeli večkrat večerjo, katero smo pa morali vedno poprej naročiti; kajti on je vsaki dan vse prodal, kar je napravil. Prodajal je samo rum, čaj, kavo, fižol, večkrat se je dobilo tudi kaj od mesa; za pijačo ni imel dovoljenja. Veliko soboto nam je napravil ribe (forele) na olju pečene za odhodnico. Pijače, kljub temu, da on ni imel dovoljenja, tudi ni manjkalo; za to smo že mi poskrbeli. Poslali smo jo naprej, ali pa smo jo prinesli seboj. Piero ima ženo in 18letno hčerko Marijo. Vsi trije so pridni kakor mravlja, tako, da jih je bilo veselje gledati, kako so se sukali okoli malega pločevinastega štedilnika. Piero govori veliko jezikov: italijansko, nemško, hrvaško in slovensko dobro, za silo pa tudi madžarsko, in še celo turško. Bosna mu je skoraj vsa znana. Večkrat nas je kratkočasil z raznimi pripovedkami in doživljaji lastnega življenja. V R. si slišal vse mogoče jezike govoriti. Vojaki so pomešani menda iz vseh avstrijskih kronovin. Piero se je z vsakim lahko pogovoril.

Žrtev vojske.

Pri Pierotu sem opazil tudi nekega žalostno se držečega moža, nakar vprašam Pierota, kdo je ta človek. „To je naš gazda (gospodar od hiše)“, pravi Piero. Nadalje pripoveduje, da so njegovo ženo odpeljali Srbi ali Črnogorci s štirimi otroci, med njimi dva dvojčka, štiri mesece stara, in še danes ne ve, kje da so. Pač žalostno! Revež ne ve, če so živi ali mrtvi. On je bil takrat v Sarajevu, ko so bili Srbi v R.

Ločitev.

Ko smo se dobro navečerjali, je prišla med tem časom ura ločitve. Ponujali smo denar za večerjo, a on ni hotel nič slišati o kakem plačilu. Rekel nam je, da mu naj oprostimo, če nismo bili kedaj kaj zadovoljni, na kar pa seveda niti mistiti

ni bilo; nasprotno smo bili veseli, ker smo bili vedno dobro postreženi

Reči Ti moram, da smo skoraj vsi jokali pri odhodnici. Civilno ljudstvo nas je imelo zelo rado, skoraj vsak je imel solzne oči, ko smo odhajali. Zadnji dan si ga je naš polk tudi malo privoščil za dobro voljo; no, nekateri so si še morda malo preveč privoščili, pa kdo jim bo zameril. Žalosten je bil kolikor toliko vsak, ker smo ravno na Veliko nedeljo korakali. Tren je torej odhajal Veliko nedeljo ob 7. uri zjutraj. Vreme je bilo zelo neugodno, mokro. Cesta je bila silno slaba; blata je bilo toliko, da smo ga komaj gazili. Ko smo korakali že nekaj kilometrov, smo prišli na višino nad 1000 m. Tu je bilo pa še polno snega in bolj mrzlo, kakor v R.

Zopet smola.

Po nepretrganem korakanju smo došli v vas Š. ob tričetrt 2. uri pop., kjer smo mislili prenočiti. V tej vasi smo bili že kaki 2 uri. V snegu smo si napravili ogenj in se greli. Jaz sem vzela iz mojega nahrbtnika kos potice, katero sem z veseljem zavžil in tudi precej razdal. Na košari sedeč sem se zamislil, kje da velikonočno potico jem; spomnil sem se tudi na dom, na ženo in otroke, milo se mi je storilo in solza se mi je utrnila na očesu.

Zeblo me je. Nič prave hrane nisem imel. Domislil sem si, da imam še nekaj čaja; takoj smo si ga napravili. Vode ni bilo pri rokah, morali smo stopiti snega. Čaj je bil kmalo gotov tako, da smo se saj malo ogreli. Sedaj je bilo pa treba poskrbeti za prenočišče. Slučajno je naletel naš rač. podčastnik v neki koči na kolega, narednika od „Verpflegskolone“, kateri je imel prostora za tri. Med temi tremi sem bil tudi jaz. Koča je bila dobro zakurjena, tako, da smo se veselili noči. Narednik je ukazal, da nam naj kuhar hitro napravi golaš za večerjo. Par minut po tem pa pride neki jezdec, kateri prinese povelje za „tako naprej“, ker polk nima živeža za prihodnji dan“. Tako smo bili v trenutku ob golaš in ob dobro prenočišče.

Prenočišče na mrzlih, mokrih tleh.

Odkorakali smo okoli 3. ure pop. in smo prišli v trdni temi ob 8. uri zvečer v kraj L., kjer smo tudi ostali. Videlo se ni prav nič. Kmalu bi bili ostali na cesti. Ugibali smo, kje da naj raztovorimo. K sreči pride nek narednik, kateri nas je peljal v dolino poleg ceste. Tam smo raztovorili, prevzeli živež in še isto noč dostavili stotnijam, ki so bile še dve uri daleč od nas. Ob 10. uri zvečer sem bil gotov. K sreči se je našla modra glava, ki je rekla, da se lahko dostavi stotnijam še-le Veliki pondeljek zjutraj ob 6. uri, ker bi bilo sicer preveč za konje, tem bolj, ker v taki temi in po takih potih v noči sploh ni mogoče dostaviti. Raztovorili smo tako, da je kar vsak zmetal na kup.

Sedaj pa prenočiti na tleh, na katerih je dan preje skopnel sneg; ognja nismo mogli napraviti, ker nismo imeli drv in jih vsled teme sploh ni bilo mogoče dobiti. Zagledal sem kakih sto korakov od mene mali ogenjček, kateremu sem se približal. Bil je od 3. stotnije našega polka; našli so namreč kup vejevja, katerega so zakurili. Pri tem ogenjčku sem se grel. Jaz in Sila sva si napravila posteljo. Imela sva vsega skupaj tri odeje in eno „celto“.

Celto sva pogrnila po tleh, pod glavo sva si djala telečnjak (tornistro) in se vlegla tako, da sva napravila polkrog okoli ogenjčka, — glave sva staknila skupaj oba na en telečnjak. Skušala sva spati, ali takoj, ko sem se vlegel, je bilo vse mokro pod menoj. Prekladal sem se na vse mogoče načine, a ni mi bilo mogoče zatisniti očesa. Sila je za kako uro trdno zaspal, a ko se je prebudil, je bil ves trd in zeblo ga je še bolj kakor mene. Jaz sem prebiral vejice in deval na ogenj. Tako sem prebil noč Velike nedelje. Mislim sem si: če se sedaj nisem prehladil, potem ni mogoče, da bi se sploh kedaj. To je bila najhujša noč celi čas vojske.

Na velikonočni pondeljek.

Velikonočni pondeljek smo se potem preselili v eno iz samih smrekovih debele narejeno barako, v kateri sva potem na smrekovih vejicah mesto na slami sladko zaspala. To sedanje stanovanje smo si primerno napravili, tako, da smo sedaj zadovoljni. Taka je bila naša Velika noč. Tukaj skoraj vsaki dan sneži in mrzlo je. Smo 1000 m nad morjem.

Dne 8. t. m. sem dal gnjat skuhati Kostrevcu, kuharju našega štabnega oddelka, ki je bil v novomeškem frančiškanskem samostanu. Kostrevec mi je gnjat izvrstno skuhal v juhi. Zavžili smo jo kar gorko. Nastrgal sem hrena, potem pa hajd za mizo. Deležen je je bil vsak, kdor se je približal. Navedel Ti bodem imena, na katera se ravno spominjam: Murn Gustel, Novomesto; Bule, mesar, Mirna; Petrovič iz Gorice; Jug, Gorica; Darovec, Hrušovec, Sorger, Kočevje; Premru, Novo mesto — in jaz. 10. t. m. je dobil pa Murn „žegen“ iz Novega mesta, blagoslovljen v samostanu. Imeli smo se tako, kakor pri moji gnjati. Še celo pirhe in torto smo imeli. — Te pozdravlja Pieck.

Gospodarstvo.

Vojaški dopusti ob košnji in naše žetvene komisije.

Dopusti za spomladno obdelovanje so pri kraju. Sedaj potrebujemo dopuste za košnjo in za žetev. Dosedaj so veljali običajni žetveni dopusti pri vojaki od 15. julija naprej, toraj le za žetev. Mi jih pa potrebujemo sedaj najbolj ob času košnje. Letos bo namreč ob košnji največja sila za možke delavce. Koscev bo manjkalo povsod in po nekaterih krajih kakor n. pr. po Suhi krajini je mogoče kositi sploh le z domačimi ljudmi. Kdor pozna ondotne senožeti oziroma košenice mi bo rad pritrtil. Zaraditega je nujno potrebno, da se že sedaj oglasimo za vojaške dopuste ob času košnje t. j. za dopuste od 15. junija naprej in da prosimo, da se že s tem časom vojaki, ki so v ozadju fronte, pošiljajo domu na dopuste. Treba je, da se napravijo take prošnje od strani županstev ozir. žetvenih komisij na okrajna glavarstva in potem, da prosijo še posamezni vojaki vsak pri svojem poveljniku za dopust in da dobe ti vojaki od strani žetvenih komisij potrebne izkaznice ozir. potrdila o nujni potrebi dopusta za košnjo. Tako pridejo žetvene komisije najbolj do veljave. Vse take prošnje se morajo seveda nujno reševati in najkrajšim potom, in se je tudi vojaškim poveljstvom ozirati na vse prošnje, ki so od žetvene komisije primerno podprte, da pridejo domu res le možje in fantje, ki so za delo neobhodno potrebni in ki bodo doma tudi delali. R.

Koliko naj se plačuje delavcem in za vprežno živino?

To vprašanje je sedaj tudi silno važno, ker ne gre, da bi se cena za eno in drugo delo poljubno navijala. Delavci naj dobe, kar jim gre, in za živino je tudi le toliko

plačati, kolikor je delo vredno. Vsako pretiravanje se mora obsojati. V sedanjih časih, ko primanjkuje delavnih rok in tudi živine, se morajo dneve za delavce in za živino določiti. Nekatera županstva so to tudi že storila. Vsa druga županstva naj si vzamejo to za izgled in naj skrbno vsako v svojem kraju, da se cena za delo primerno uredi in nastavi. Delavci ne smejo pretiravati svojih zahtev in jih tudi ne bodo, če vidijo, pri čem da so; pa tudi gospodarji ne smejo zgolj iz osebnih interesov preplačevati delavcev, da jih na ta način drugim jemljejo. Vse, kar je prav! Najbolj store županstva, da se s pomočjo žetvenih komisij zedinijo o višini dneve, ki se ima plačevati ob navadnih delih in potem ob košnji in žetvi. Pri tem je vpoštevat seveda, ali se najemajo delavci ob hrani ali ne, in ali pridejo zgodaj zjutraj na delo ali še-le ob 7. ali 8. uri. Za vsako občino naj se izda veljaven oklic. Da se delavcev ne bo s pijačo mamilo in na se vlekle, je prav, da se določi tudi količina pijače, ki se ima delavcem na dan dati, seveda tam, kjer je to v navadi. R.

Plesnoba trt.

Poleg peronospor (rje ali paleža) je zlasti trtna plesnoba ali oidij (oidium) hud sovražnik naše vinske trte.

Ta bolezen je starejša kot peronospora in je prišla tudi iz Amerike k nam.

Najprvo je napadala trte le bolj v gorkih krajih in pri nas le bolj na brajdah ali ob zidu, sedaj pa v mnogih letih tudi po vinogradih močno škoduje.

Proti plesnobi rabimo žvepleno moko. Čim finejša je žveplo zmleto, tem boljše učinkuje. Kupujmo tedaj le zanesljivo fino žveplo, ki ga dobimo pred vsem potom c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani. Za en oral ga je treba kakih 40 do 50 kg.

Z žveplom se je treba takoj preskrbeti, ker bo tudi tega zmanjkalo. Žveplanje je skoraj tako potrebno kot škropljenje, zlasti če imamo v mislih pridelek, kajti plesnoba napada bolj grozdje kot listje.

Žveplati je treba tudi najmanj trikrat v letu in sicer najboljše vselej nekaj dni pred vsakim škropljenjem. Trto je ob lepem gorkem, solnčnem vremenu z žveplom dobro, a ne na debelo, temveč le na fino poprašiti. Hudo žveplanje trti škoduje, jo opali.

Kdor ima staro žveplo, mora ga poprej na solncu dobro posušiti in potem čez kako gosto sito (kakor se ga rabi za moko) presejati. Sveže žveplo pa vselej boljše učinkuje kot staro. Posebno dobro je žveplati, vsaj v drugič in v tretjič, z žvepleno moko, kateri je primešana zmleta galica (3 do 5 od sto). Tako žveplo učinkuje proti plesnobi in ob enem tudi proti paležu ali peronospori na grozdju.

Letos takega žvepla ni dobiti, ker je izvoz galicnega žvepla iz Italije prepovedan. Bomo se morali tedaj posluževati navadnega žvepla in pri tem grozdje pridno škropiti z galico, da nam ga peronospora ne opali.

Trikratno žveplanje mora spadati med redna vinogradniška dela vsacega umnega vinogradnika. Le če se v kljub temu še bolezen kje v vinogradu prikaže, se žvepla še v četrtič.

Ker se je v kljub pomanjkanju delavcev skoraj vse spomladno delo v vinogradih redno dovršilo, upajmo, da tudi žveplanje ne bode izostalo. Zato se preskrbite pravočasno z žveplom in žveplalniki.

B. Skalicky.

Gospodarske drobtine.

Posnemanja vredno. Goriške gospodinjice so izdale oklic, ki pravi med drugim: Umne gospodinjice goriške, stavimo vam predlog in upamo, da ga ne zavrnete. Ve vse veste, da se je meso zelo podražilo in zatorej bi bilo dobro, da nadomestimo

nedostatek goveje živine s prešiči in perutnino. A živinorejcem in perutninarjem primanjkuje potrebne piče. Torej, če bi hotele združene shranjevati kuhinjske ostanke, ki so še užitni za prešiče in perutnino, v posebno posodo, bi bil problem rešen ali vsaj omogočen.

One izmed vas, ki hočejo pripomoči, da se to pereče vprašanje narodnega gospodarstva reši, naj naznanijo svojo ponudbo gospoj Matildi Bockslaffovi, via Ponte Isonzo. Ona vam pošlje na dom osebe, ki obrnejo v prid to novo panogo vašega gospodinjstva in ve same boste imele pri tem korist, kajti na ta način se iznebite vsaki dan kuhinjskih ostankov, ki niso prav nič estetični, ne blagodišeči.

Oddaja gumijevih vezi za zeleno cepljenje. Kdor želi dobiti za zeleno cepljenje gumijevih vezi, naj se oglasi s svojim naročilom pri kmetijski podružnici v Novem mestu, ki kočje posredovati dobavo teh vezi. Primerno zaarana naročila se sprejemajo zadnji čas do 10. maja t. l.

Premovanje bikov v Kandiji priredi živinorejska zadruga za novomeško okolico v drugi polovici mesca maja. Premovanje velja le za okoliš živinorejske zadruge t. j. za občine Šmihel-Stopiče, Prečna, Št. Peter, Mirnapeč in Brusnice. Živinorejska zadruga se je obrnila na vsa prizadeta županstva, da podpre vsako to premovanje saj z eno premijo v znesku 20 K, ki naj se odda kot nagrada tistemu bikorejcu, ki pripelje najboljšega bika k premovanju. —

Oddaja perocida. Kdor ni še vzel pri kmetijski podružnici v Novem mestu naročenega perocida, naj pride ponj v pondeljek 3. maja na novomeški kolodvor.

Duhovni svetnik in župnik † Andrej Zaman.

(Konec.)

Da je bil veleč. g. Zaman zares najboljši pastir svojim faranom v dušnem in telesnem oziru, nam pričujejo njegova duhovna in telesna dobra dela. — Notranje duhovno življenje faranov je prenavljal s svetim misijonom, z duhovnimi vajami, s Tretjim redom sv. Frančiška, z Marijino družbo in prav posebno s čiščenjem svetega Rešnjega Telesa. On sam je bil velik častilec Najsv. Zakramenta ter je preklečal cele ure pred tabernakelnom v goreči molitvi za sebe in svoje ovčice. Zato je pa tudi omislil nov oltar s prekrasnim tabernakelnom, na katerega je bil posebno ponosen. — Pokojnik je bil vnet pridigar, izvrsten katehet, moder spovednik in dober vzgojitelj mladine. Svoje besede in nauke je pa podpiral s svojim lastnim vzgledom. Kajti bil je sam vzoren duhoven, pobožen, ponižen in skromen; bil je pa tudi resen in večkrat celo strog, posebno če se je šlo za čast Božjo in za koristi faranov, a pri vsem tem ostal je miróljuben, pravičen in prizanesljiv. Njegov sedanji g. kaplan je izjavil, da ni prišlo niti do ene besedice nesporazuma mej njima v teku toliko let. Ljubila sta se kakor oče in sin in ni čuda, da sta dosegla izvanredno lepe vspehe pri vedno vzajemnem dušnem pastirovanju. —

Naj še tukaj omenim dogodljaj iz življenja rajncega ob priliki njegovega kaplanovanja v Semiču, ki nam pokaže, da je bil mladi g. kaplan tudi živahne in vesele narave. Imel je rad konje za jahanje; v oddaljene hiše je jahal tudi obhajati in to že zaradi prevelike zamude vedno mu dragocenega časa. Kupil si je enkrat zopet lepega konjička, katerega je posebno rad imel. Ko pa nekoč jaha ž njim v neko vas k bolniku z Najsvetejšim in se pred hišo ustavi, začne njegov konjiček kar naenkrat plesati z gospodom; komaj so možje hudomušnega konjička pomirili, da je iznenaden gospod lahko izstopil. Bil je tedaj g. kaplan nad konjičkom silno nevoljen; kar ustreliti

je hotel tega poredneža. — Še-le pozneje je izvedel, da je bil njegov konjiček poprej v službi kot plesalec v nekem cirkusu. —

Pokojniku je bila na srečo tudi lepota hiše Božje. Dokaz temu krasna nova stavba cerkve z mogočnim zvonikom, ki jo je z velikim trudom postavil, a je ni mogel popolnoma izgotoviti, kar je njegovo skrbno srce zelo bolelo. Sam je veliko žrtvoval in ko je pred kratkim kupil kip Matere Božje za nov stranski oltar in ga daroval cerkvi, je rekel, da bi rad ves oltar sam poplačal, ko bi še saj nekaj časa živel. Toda Bog ga je poprej poklical k sebi, da dobi večno plačilo za svoje marljivo delovanje v vinogradu Gospodovem.

Grob, v katerem čakajo zemeljski ostanki pokojnika klica Sodnika k večnemu vstajenju, je nasproti glavnemu vhodu v cerkev pod velikim križem. Prostor je zelo ugoden, kakor nalašč, da se bodo vselej lahko ozrli njegovi dobri farani na gomilo svojega predobrega očeta in se hvaležno spominjali njegovih dobrot, kolikokrat bodo mimo prihajali in odhajali, v cerkev in iz cerkve, ter ob enem vzdihnili: Bog mu daj večni mir in pokoj! —

Prepričani smo, da bode še mnogo solz močilo grob ranjcega in da bodo rastle in cvetele na njem še dolgo let cvetlice hvaležnosti in ljubezni njegovih udanih župljanov. — In ko se poslavljamo ob odprti jami od predrazega, veleč. gosp. duhovnega svetnika in župnika Andreja Zaman, ohranimo si kot spomin na njega v svojem srcu besede škofa A. M. Slomška: In kakor njega tudi nas kmalu več ne bo, samo naša dobra dela za nami pojdejo. —

Sedmina se je vršila slovesno v torek 27. t. m. ob navzočnosti dvanaest gospodov duhovnov sobratov. Sv. mašo za blagor duše pokojnega je opravil milost. g. prošt dr. Seb. Elbert. Po dokončanem opraviču v cerkvi so se molitve vršile še na njegovem grobu.

Vojska z Rusi.

Ponesrečeni ruski napadi v dolini Cziroka. Uradno se poroča 21. aprila med drugim: V Karpatih je sovražnik svoje izgubopolne napade proti najvažnejšim odsekam fronte že pred več časom ustavil. To velja posebno za tiste oddelke naših postojank, ki krijejo najboljše prodiralna pota proti Ogrski: doline Ondava, Laborca in Ung. Na strani teh glavnih prodiralnih črt v gozdih Karpatih med Laborco in Ungom je sovražnik tudi sedaj še poizkušal z močnimi silami prodreti. Prodiralni poizkus v tej smeri naj bi z okolitvijo zlomil odpor naših dolinskih in višinskih postojank, katerih kljub najtežjim žrtvam niso mogli frontalno premagati. Tako so se v gornji dolini Cziroke pri Nagy-Polany in na celem ozemlju izvirov te reke vnovič razvili siloviti boji, ki so trajali več dni in noči. Tudi tu je zadela silne ruske sunke končno ista usoda, kakor v vseh prejšnjih napadih. Po izgubi več tisoč mrtvih in ranjenih kakor tudi nad 3000 neranjenih ujetnikov, je sovražnik opustil napad. Na mnoga v inozemstvu razširjena, tudi oficijelna poročila ruskega vojnega vodstva o uspehih v dolgotrajnih karpatskih bojih lahko kratko odgovorimo, da je kljub vsem naporom in velikim žrtvam prelaz Užok, ki je bil za sovražnika vedno glavni cilj napadov in označen kot posebno važen, prejkoslej trdno v naših rokah.

Iz bojev v Karpatih. Neki častnik izvaja v „N. Fr. Presse“: V celi vojski nisem preстал toliko naporov, kolikor sem jih v sedanji. Če čitate v zaledju o naših bojih v Karpatih, si morete komaj predstavljati naše težave. Kako težaven je stik s sovražnikom. Hodimo navkreber in navzdol, skozi gozd in čez gole vrhove dan za dnem. In vreme je trajno nestanovitno. Junaškim činom naših čet v teh gorah ni števila. Po mojih izkušnjah se borimo še vedno z zelo oslabiljenim sovražnikom, ki ga pa ne smemo podcenjevati,

ker je z vojnim materijalom še vedno dobro preskrbljen. Najbolj pogrešajo Rusi velikih topov. Medtem ko so nas Rusi glede na število topov začetkom vojske prekosali, je zdaj razloček izravnal; zdi se, da jim manjka tudi častnikov. Pišem to zato, ker se tuintam čita, da nimajo Rusi pušk, streliva, obleke in takih stvari in bi zato čitatelji lahko sodili, da se bojujemo z že naprej premaganim sovražnikom. Tako mnenje je temeljito napačno in se naslanja na izpoved ujetnikov, na katere se pa ni zanesti, kar sem že sam večkrat doznal.

Przemysl. „Glos Narodu“ poroča iz Przemysla, da so vojne ujetnike že odpeljali iz trdnjave, v kateri so ostali le bolniki, med njimi 6000 vojakov. Pri njih so pustili 129 avstrijskih in ogrskih vojaških zdravnikov. Ponoči in podnevi dovažajo v Przemysl živila in strelivo. Hitro popravljajo utrdbe, predvsem črto proti reki San. Rusi preiskujejo reko San, ker upajo, da rešijo vojni materijal, ki so ga potopili v reki Avstriji.

Uspeh naših čet pri Koziowi. Dunaj, 26. aprila. Uradno se poroča: Na karpatski fronti na odseku vzhodno od prelaza Užok trajajo boji dalje. Neka naša napadalna skupina je včeraj osvojila jugovzhodno od Koziowe novo sovražno opiralnico in ujela 7 častnikov ter 1000 mož. Da bi zopet osvojili zgubljene višine, so pričeli Rusi z ljutimi protinapadi in so tudi v sosednjem odseku poskusili s posameznimi sunki. Glavni napad sovražnika je bil naperjen proti višini Ostry in proti postojanki, ki se razteza vzhodno. Po daljšem boju smo ta naskok odbili z najtežjimi izgubami Rusov. Dva sovražna bataljona sta bila pri tem skoro popolnoma uničena, nekaj sto mož pa ujetih. Takoj uvedena zasledovalna akcija nas je privedla v posest 26 strelskih jarkov in številnega vojnega materijala. Tudi na ostalih odsekih so bili ponočni napadi sovražnika krvavo odbiti. Pred postojankami užoškega prelaza se je sovražnik po odbitem napadu v begu umaknil. V včerajšnjih bojih dosedaj pridobljenega ozemlja kljub obupnim protinapadom Rusov nismo samo obdržali, ampak jugovzhodno od Koziowe še razširili. Na fronti zahodno od prelaza Užoka, v Galiciji in na Poljskem kakor tudi ob Dnjestrju in v Bukovini so se vršili artiljerijski boji. Drugod je bilo mirno.

Nemško-francosko-belgijsko bojišče.

Uspehi bitke pri Ypernu. Berlin, 24. aprila. Veliki glavni stan: Vsi poizkusi sovražnika, da bi nam vzel severno in severovzhodno od Yperna pridobljeno ozemlje, so se ponesrečili. Severno od Yperna se je izjalovil močan francoski, severozahodno od Yperna pri St. Julien pa angleški napad s težkimi izgubami. Nadaljni sovražni napad ob in vzhodno od ceste Ypern-Bixschote je imel danes zjutraj isto usodo. Zahodno od Kanala so naše čete danes ponoči osvojile kraj Lizerne. Število ujetih Francozov, Angležev in Belgijcev se je zvišalo na 2470. Poleg tega je padlo v naše roke 35 topov z municijo, večje število strojnih pušk, mnogo pušk in drugega materijala.

Nemški uspehi pri Ypernu. Veliki glavni stan 23. aprila. Včeraj v večernih urah smo na bojni črti Steenstraad vzhodno od Langemarka prodirali proti sovražnikovim postojankam severno in severovzhodno od Yperna. V teku so vdrle naše čete v širini devet kilometrov do višin, ki se razprostirajo južno od Pilkema in vzhodno pred navedenim krajem. Istočasno so si izsilile v trdovratnem boju prehod čez ypernski prekop pri Steenstraadu in pri Het Sasu, kjer so se ustalile trdno na zahodnem bregu. Vzeti so bili kraj Langemark, Steenstraad, Het Sas in Pilkem.

Najmanj 1600 Francozov in Angležev, 30 topov, med njimi štiri težki angleški, so padli v naše roke.

Bitka pri Ypernu. — Mešanica narodov. — Nemci zopet osvojili Hartmannsweilerkopf. Veliki glavni stan poroča med drugim: Pri Ypernu so se boji nadaljevali. Tudi zahodni breg kanala pri Lizerne, o katerem trdijo Francozi, da so ga zopet vzeli, je v naši posesti. Tudi vzhodno od kanala smo obdržali osvojeno ozemlje. Število zaplenjenih topov se je povišalo na 45, med katerimi se prejkoslej nahajajo 4 težki angleški topovi.

Severozahodno od Zonebeke smo nadaljevali z napadi in pri tem ujeli več kot 1000 Kanadcev. Skupno število ujetnikov se je s tem zvišalo na 5.000. Posebna mešanica narodov: Senegalski črnci, Angleži, Turkosi, Indijci, Francozi, Kanadci, Zuavi, Alžirci so se nahajali na tem razmehroma majhnem prostoru.

V Vogezih je privedel naš napad do zopetne osvojitve Hartmannsweilerkopfa. Plen naših čet je znašal tukaj 11 častnikov, 749 Francozov, 6 metalcev min in 4 strojne puške.

Na južnem bojišču.

Artiljerijski boj ob Donavi. Iz Turn-Severina se poroča v Bukarešt 21. aprila: Danes ponoči ob 11. uri se je vršil silen artiljerijski boj med avstrijskimi in srbskimi baterijami pri Tekiji, ki leži nasproti Oršove pod „Sveto goro“. Topovski ogenj je trajal celo noč. Avstrijski topovi so imeli znaten uspeh. Uničili so med drugim gozdove na „Sveti gori“ pri Tekiji, ki so nudili srbskim četam ugodna kritja.

Domače in tuje novice.

Konferenca sodalitatis bo za semiško dekanijo v ponedeljek, dne 3. majnika na Suhoru. Začetek ob polu 11. uri dopoldne.

V kapeli božjega groba na Grmu se bo brala sv. maša meseca maja, junija in julija vsak ponedeljek (izvzemši binkoštni pond.) in petek ob polu sedmi uri.

Umrla je 21. aprila gosp. Terezija Colarič roj. Globevnik v 82. letu svoje starosti. Pokojna je bila soproga občespoštovanega posestnika Martina Colariča iz Slinove pri Kostanjevici. Odkar je oddala posestvo sinu, je živela pri hčeri gospej Rozaliji Fink v Novem mestu. — Naj v miru počiva!

Kdor želi domačo, ceno moko naj čimprej pristopi Gospodarski zadrugi za Novo mesto in okolico v Novem mestu. Odbor zadruga se mora namreč izkazati koliko članov ima, da more dobiti temu primerno dovoljenje za nakup žita. Kdor se torej še sedaj zgleda bo zadruga pri nakupu žita mogla njegovo družino že računati; kdor bo pa prepozno pristopil mu zadruga ne more zasigurirati z vso gotovostjo potrebno moko. Delež znaša 5 K (se ob iztopu vrne), vpisnina 1 K, jamstvo je 15 K. Sprejemajo se tudi člani iz okoliških župnij, za koje bi se prodajala moka ob ponedeljkih.

Prijavi se lahko v knjigarni Urban Horvat in pri vrvarju Jože Avsec v Novem mestu ali pismeno na naslov zadruga.

Od jeseni naprej bo pa imela zadruga zopet ceno svinjsko meso in mast na razpolago. Ako se prijavi iz ene župnije več članov, bo zadruga prodajala za sedaj moko tudi v njihovem kraju.

Domač ješpren in ajdovo moko bo prodajala Gospodarska zadruga v Novem mestu svojim članom v soboto, dne 1. maja pri g. vrvarju Jožetu Avsec-u v Novem mestu ob polu sedmi uri zvečer.

Kmetovalcem na Dolenjskem! V sled dolgotranje vojske, se je predivo, domače kakor tudi tuje, tako visoko podražilo, da je težko izdelano blago vsaj po kolikor toliko nizki ceni prodajati. Zato bi si naj vsak

gospodar priskrbel domačega prediva ter si dal izdelati blago pri vrvarju. Natančneje pojasnila v tej zadevi, osobito koliko prediva se rabi za vsakovrstne vrvi, „štrange in aftre“ daje Jože Avsec vrvar v Novem mestu pismeno ali ustmeno.

C. kr. prostovoljni strelci. V nedeljo 2. maja ob 3. uri popoldne prisegli bodo c. kr. prostovoljni strelci iz Novegá mesta in iz okolice na glavnem trgu pred rotovžem v Novem mestu.

Denar ozir. denarne nakaznice je hotela delati novomeška občina vsled prevelikega pomanjkanja drobiža. Vse je bilo že pripravljeno, le dovoljenja najkompetentnejše strani še ni bilo. Vlada pa končno iz gotovih razlogov ni dala za to podjetje potrebnega dovoljenja. Denarja z novomeškim kurzom torej nimamo, pač pa bo novomeška kronika morala objektivno poročati, da so se v vojskinem letu 1915. tudi novomeški občinski očetje bavili s to mislijo, da bi po svojih skromnih močeh odpravili vsaj pomanjkanje drobnega denarja.

Gostilničarjem, prodajalcem žganja in drugim v znanje! Beraška nadlega se česče poostri s tem, da se ti ljudje najprvo napijjo, nato pa postanejo pri izvrševanju svojega poklica predrzni in nasilni. Da se to početje zajezi, je c. kr. deželna vlada za Kranjsko na podlagi § 54. obrtnega reda od sedaj nadalje prepovedala beračem dajati — bodisi proti plačilu, bodisi za stonj — žgane opojne pijače. Prestopki se bodo strogo kaznovali.

Umrl je Ivan Dolenc, c. in kr. poročnik linijske vojne ladje v p., prejšnji ponedeljek ob 2. uri popoldne. Značajni Slovenec stare korenine je imel daleč okoli obilo prijateljev in znancev. Vsako leto je zahajal tudi v naše dolenske Toplice. Udeležil se je bil celo ekspedicije v Meksiko, ki je pripeljala na domovino mrtvo truplo cesarja Maksimilijana. — Rojen je bil v Št. Vidu pri Vipavi iz širokoznane rodbine Dolenčeve in je dosegel starost 73 let.

Iz ruskega ujetništva so se oglasili dolenski vojaki: Jožef Kocijančič, Dobrunje pri Ljubljani, iz mesta Borskov v samarski guberniji. — Bernard Potokar iz Češnjice, pošta Št. Vid pri Zatičini, je v mestu Cistopolje, kazanska gubernija. — Franc Zupet iz šmarijske fare pri Ljubljani, biva v Jekaterinovskaji. — Alojzij Šlik, železničar, korporal 47. pp., piše sorodnikom v Krškem iz sela Sergejevskega, gubern. Tomsk. — Janez Mohar iz Retij pri Loškem potoku piše, da je bil od Rusov ujet.

Slovenski častniki odlikovani. Vojaški zaslužni križec 3. razreda z vojno dekoracijo radi hrabrega zadržanja pred sovražnikom podpolkovnik 8. pp. Gustav Šiška, poveljnik 11. črnovojn. pp. Stotnik 8. sap. bataljona Ivan Skala. — Najvišje pohvalno priznanje je dobil ponovno poročnik 4. bos. here. pp. Branko vitez Pogačnik, sin slovenskega državnega poslanca. Istotako ritmojster 14. trenske divizije Rudolf Šule in stotnik Josip Skala; poročnik 3. gorsk. top. p. Viktor Glančnik. Zlat zaslužni križec na traku hrabrostne kolajne praporščak 13. polj. havb. p. Božidar Belec in zdravnik sanit. zavoda št. 29. dr. Pavel Avramovič. Srebrno hrabrostno svetinjo 1. razreda praporščaki Vladimir Vaulnik, Simnič Konrad 17. pp., Žorž Ivan in kadet Trtnik Albert 27. pp., kadet Dečko Franc 47. pp., praporščak Tavčar Franc 7. p. topn. p. — Srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste praporščak Rauch Henrik in Schanta Hugo 17. pp. — Duh. zaslužni križ 2. razreda na belo-rudečem traku vojaški kurat 27. domobr. pp. dr. Fran Walland.

Odlikovani slovenski vojaki. Srebrni zaslužni križec s krono na traku hrabrostne kolajne: narednik 17. pp. Josip Klemenčič; ognjičar 7. p. topn. p. Franc Zalokar; rač. podčastnik 27. pp. Rudolf Lukan; rač. podčastnik 5. drag. p. Fran Domanjko; računski podčastnik 27. pp. Ferd. Marko; višji podkovni mojster 3. g. topn. p. Josip Lapornik. — Srebrno hrabrostno svetinjo 1. vrste pri 17. pp. četovodja Starec Franc,

poddesetnik Levec Franc, orožnik Lobe Franc, desetnik Štimec Anton, narednik Adamič Anton, četovodja Marincel Anton in Osvald Ivan, desetnika Logar Ivan in Rodič Ivan, poddesetnik Prosen Franc. — Srebrno hrabrostno svetinjo 2. razr. pešca 17. pp. Alba Aleksander in Vladika Leop., topničar 7. p. topn. p. Nadaja Roman. — Desetniki Lavrenčič Ivan, Resman Ivan in Volčjak Ivan, poddesetniki Horvat Ivan, Krolik Ivan, Ujaka Peter, Zupanec Ivan; infanteristi Hrovatič Jos., Jerina Matija, Juvan Fr., Karič Ivan, Lajovic Metod, Novak Fr., Petrič Fr., Petschauer Andr., Sajne Anton, Zalokar Miha. — Lovci 7. bat.: Adlešič Niko, Hauptman Anton, Sever Anton, Tičar Miha in Žemva Anton. Od 7. p. topn. p.: ognjičar Lukežič Fr., četovodja Lesičar Fr. in topn. Doberček Josip. Orožni mojster Bernard Zupanec, prideljen 100. pp.

Iz uradnih izkazov izgub najdemo naslednje dolenske vojake 17. pp.: Adamič Anton, 4. stotnija, Ribnica, ujet; Brule Ivan, 3. stotnija, Velike Lašče, mrtev; Hočvar Josip, 3. st., Bučka, ranjen; Huč Alojzij, 4. stotnija, Trebnje, mrtev; Novak Franc, 1. stotnija, Lužarje, ranjen; Svetec Ludvik, 2. stotnija, Preserje, mrtev; Verderber Ivan, 3. stotnija, Kočevje, mrtev.

Odpravljena carina. „Wiener Ztg.“ objavlja ministrsko odredbo, po kateri je začasno odpravljena carina na vole, krave, teleta, koze, ovce, jagnjeta, prešiče od 60 kg naprej, perutnino, divjačino, meso, kruh, ladijski prepečenec, pecivo, meso sveže, osušeno itd., sir, slanike, mesne konzerve, sadje, sočivje vsake vrste, sočivne konzerve, čebulo, česenj in gotove sladkorne vrste.

V Italiji večina za mir. „Münchener Neueste Nachrichten“ pišejo: Iz Ženeve poročajo v nasprotju z alarmnimi vestmi, kakor da je Italija svoje stališče izpremenila: Potniki iz Italije povejo, da vlada povsod v Italiji mir. Seveda se ne da zanikati neka nervoznost, ki jo je pa pripisovati pomanjkanju določne orientacije. Štiri petine Italijanov in posebno ljudstvo na deželi je za mir. — Rimska delavska zbornica je odklonila resolucijo za oboroženo intervencijo in se je izjavila za nevtralnost.

Prijatelje in znance prosimo za poročila o padlih in ranjenih Dolenjcih.

Dopisi.

Iz Stopič. Iz ruskega ujetništva se je oglasil Janez Šlekovec s sledečo karto: Orlov, 12. marca 1915.

„Dragi mi stariši!“

Radoveden sem, če ste dobili mojo karto, ker ne dobim nobenega odgovora od Vas, kar sem Vam že naznanil, da sem ujet, namreč na 27. avgusta in ob enem tudi ranjen. Družega nimam kaj pisati, kakor zdrav sem sedaj tako po navadi. Sedaj pa Vas srčno pozdravim vse skupaj. Janez Šlekovec m. p.“

(Njegovi tovariši so od blizu 100 korakov videli, da je padel, dvakrat zadet od sovražne kroglice, in za gotovo trdili, da je mrtev; opravila se je zanj tudi zadušnica v župni cerkvi v Stopičah — a sedaj je drugič prišel na svet...)

Naslov: (Orlov, gubernija Vackoj, Rusija, Rußland.)

Tat se je v noči od sobote na nedeljo oglasil pri „Francetovih“ v mlinu, ter Anici odnesel novo, lepo obleko, žepno uro z verižico. Lačen pa ni bil; kajti okusna svinjina in klobase mu še toliko niso dišale, da bi vsaj eno vzel za zajutrek; bal se je, da bi obleke kaj ne umazal; mora biti kak nečimrnež od nog do glave!?

Iz Adlešič 26. aprila. V „Dol. Nov.“ št. 48. sem omenil v svojem dopisu, da je bil na južnem bojišču 25. novembra m. l. ranjen naš posestnik Daniel Šegina. Ker se mu pa rana ni zacelila, bil je pri superarbitriranju spoznan za nesposobnega za

nadalnje črnovojniško službovanje in je bil vsled tega vojaščine popolnoma oproščen in odposlan domu. V vojaški izpustnici z dne 23. marca stoji zapisano, da bo dobival pokojnino za invalide in ranitveno doklado.

V „Dol. Nov.“ št. 1. sem omenil, da lani niso bili v naši župniji samo 3 naročniki na „Nov.“, kakor je bilo zapisano v št. 50., ampak 6. Kasneje sem pa izvedel, da jih je bilo še več in sicer 9. V seznamu lanskim naročnikov so bili gotovo vsi naši naročniki iz Bednja in Tribuč prišteti črnomaljskim naročnikom in sicer zato, ker imajo zapisano na naslovu zadnjo pošto Črnomelj. Omenjeni seznam je torej netočen in so na njem tudi nekatere fare izpuščene, četudi imajo nekaj naročnikov. Z aprilom pa se je naročilo na „Nov.“ še par novih naročnikov.

Strni so pri nas dobro prezimile in kažejo večinoma lepo.

(Op. upr.: Ker upravništvo ne ve natančno, v kako župnijo spada vsak kraj, je tu ali tam vsekakor pomota mogoča.)

Književnost.

„Svetovna vojska“. Pod tem naslovom je pričelo izhajati lepo delo v zvezkih v zalogi Katoliške Bukvarne v Ljubljani. Delo je opremljeno z lepimi slikami in bo nudilo enoten in nepretrgan popis današnjih bojev, poleg tega bo pa podalo tudi mnogo izvernih črtic, slik in vojnih dogodkov, katerih niso prinesli časopisi. Uredništvo „Svetovne vojske“ ima namreč na razpolago že sedaj obilo pisov in poročil po največ od slovenskih vojakov, ki so se vdeležili bojev na južnem ali severnem bojišču. Delo bo vsled tega zelo zanimivo in bo vredno, da si je shrani vsaka hiša za spomin na današnje težke dni svetovnih dogodkov. S prav posebnim zanimanjem pa bodo po tej knjigi posegli naši vojaki, ko se vrnejo iz bojišč, saj bodo popisani v knjigi boji, katerih so se sami vdeležili in ki so jim živo v spominu. Časopisi se pogube, ta knjiga pa bo ostala v spomin nam in znanem, saj bo nudila kroniko slovenskega junaštva.

Vsak posamezen zvezek, ki je dokaj obširen, velja 60 vin., četrtletno (6 zvezkov) pa znaša samo 3 krone, katere je treba poslati pri naročilu naprej.

Loterijske številke.

Gradec, 28. aprila 12 24 47 46 55

Ameriški novičar.

V Jolietu je umrla Ivana Flajnik, žena Mihaela Flajnika, zapustivši mu 10 mesečnega otroka. — Sinčeku Antona Šukljeta Jožku je na železniški progi vlak odrezal levo nogo, da je vsled izgubljenosti krvi umrl. — Izdelovatelj kranjskih harmonik John Golob je umrl, 69 let star. Doma je bil z Omote pri Semiču. Pridobil si je lepo premoženje. Med drugim zapuščala svojim dedičem tri hiše. — V Chicagu je umrl rojak Alojzij Poglajen. Zapuščala svojim dedičem nad 8000 dolarjev. — V La Salle Ill. je 12. marca umrl Anton Dežman, zapustivši soprogo in eno hčerko. Doma je bil iz fare Šmarjeta na Dolenjskem. — Slovenski socijalisti in klativitezi so v Chicagu osnovali nekako Slovensko Ligo, ki dela propagando za Rusijo in Srbijo in očrnuje Avstrijo. Čudno, da ti osrečevalci ameriških slovenskih delavcev sami ne gredo po srečo na Rusko ali celo v Srbijo, nego izjavljajo rajši ondotnim zapeljanim delavcem dolarčke za svojo ligo.

Ob belokranjski železnici.

(Nadaljevanje.)

Leta 1882 zadene cerkev grozna nesreča. V noči od 14. do 15. junija je vsa pogorela, le golo zidovje je ostalo. Kako je ogenj nastal, se dobro ni moglo zvedeti, najbrž pa po krivdi zidarjev, ki

so ravno takrat zidali mrtvašnico. Ker je ogenj izbruhnil okrog polnoči, ker je cerkev na samotni, je lahko umljivo, da je gospodaril, kakor je hotel. Vendar pa se je prestrašenim Kloštranom in Gradčanom posrečilo oteti zakristijo s shrambo za cerkveno obleko in posode. Zgorele so tudi orglje, ki so komaj 5 let pele božjo slavo. Zvonovi so se deloma stopili, deloma padali na tla in se razbili. Ko so ljudje prihiteli gasiti, gorel je ravno veliki altar, v katerem se je nahajala stara soha Žal. M. B. Vse okrog nje je bilo že zgorelo, le soha je še stala na svojem mestu in tlela. Naposled se tudi ta sesuje — in velik jok je nastal ob tem prizoru . . .

Škode je bilo za več tisoč. Vsa okrogar, ki je poznal to svetišče, je srce zbolelo, ko je slišal o pogorišču. Tako častitljivega svetišča Marijinega, kamor so se ljudje od vseh strani tako radi zatekali, ni več. Glasen jok se je razlegal ne samo to noč, ampak tudi še drugi dan in po tem. Čuli so se tudi glasovi: „Nikdar več ne bo na tem kraju sv. maše.“ A glej! Mesec dni pozneje, na velike maše dan, bilo je že zopet duh. opravilo v pogoreli Klošterski cerkvi. Može, sosesčanje so se namreč takoj zedinili, da darujejo, kolikor bo kdo mogel, lesa in dr., da se čimpreje napravi streha cerkvi in zvoniku. In res; ta pripelje hrast, oni dva, tretji več desak itd. in najpotrebnejše je bilo skup. Stari Pricel, tesarski mojster, kakor jih je bilo takrat malo, prevzame delo in kmalu je stalo ostrešje na cerkvi. Krupska graščina je darovala toliko opeke, da se je vsa cerkev pokrila. Veleč. kapitelj novomeški je daroval 2 altarja, ki sta služila prej v kapiteljski cerkvi kot stranska altarja. Celo presvetli cesar je daroval 300 gld. Pozneje so oskrbeli tudi tri zvonove pri tvrki Samasa v Ljubljani. Dva je vtil iz prejšnjih poškodovanih, enega novega. Pri ceni je popustil 70 gld., za ona dva pa čakal za denar dve leti. Prvi zvon tehtal 7 stotov in ima letnico 1884 s podobami Žal. M. B. in sv. Jožefa. Srednji z letnico 1882 tehtal 3 stote in zadnji 2 stota.

A romanja so od tistega časa vedno bolj ponehaval in sedaj zahajajo tje le še domači in bližnji sosede. Tudi gabrov več ni. Izruval jih je načrt za belokranjsko železnico, ki teče ravno po sredi tistega mesta, kjer se je tolikokrat trkalo z blestimi kozarci in prepevala narodna pesen. Tako se sčasoma vse spreminja in vse gine. Najbrž je utihnil tudi že oni zvon v dnu Lahinje za cerkvijo, o katerem pravljica to-le pripoveduje:

Gračak in njegov mlinar v Gradu sta naredila stavo: Mlinar se je zavezal v eni noči sezidati slap in malenco. Pokliče pa samega zlodeja na pomoč. Ta hitro nosi kamenje z Gorjancev, zakaj samo do polnoči traja njegova moč. Ko leti mimo Klošterske cerkve, zadene ob zvon s tako silo, da odleti zvon v Lahinjo, kjer še sedaj zvoni.

Nekaj minut od Kloštra je Gradec, pravilno Gradec, največja vas na Belokranjskem, s starinskim, že razpadajočim gradom. Ime je nastalo iz Grec in se je po napačni poti, kakor meni Valvazor, prekrstilo v Gradec. Prvi lastniki gradu so se imenovali Greški gospodje, kakor je bila v starih časih navada, da so si imejitelji velikih posestev nadeli ime po svojem posestvu. (Hist. Ves.) Kedaj je bil grad sezidan, se ne ve. Leta 1220 ga je imel nek Perenger Greški, leta 1271 pa Ortolf Greški. Koroški vojvoda Filip, kateremu je bil otel kralj Otokar vlado v Koroški, Kranjski, Slovenski marki umrje leta 1279 v Kremsu na Avstrijskem. V oporoki našteva med drugimi posestvi tudi

Žlogarjeve

Šmarnice

se dobijo pri J. Krajec nasl. v Novem mestu za ceno 2 kroni, po pošti 10 vinarjev več.

Gradec, ki ga je pozneje kralj Rudolf, sin nemškega cesarja Albrehta, za se prisvojil. Leta 1372 stanovala sta tu brata Amelrich in Manicel Greška, potem Jurij Greški, ki se je leta 1462 udeležil z drugimi Kranjci osvoboditve cesarja Friderika za dunajskega obleganja. Brezdvomno je več greških gospodov gospodovalo v tem gradu, da so greški gospodje v 13. stoletju pri Št. Jerneju sezidali stolp, ki se je po njih imenoval „Gracarjev Turn“.

Za Valvazorja je bil ta rod že izumrl.

(Dalje prihodnjič.)

Iz žalostnih zapiskov belokranjske župne kronike. Ponesrečenci adleške župnije v Ameriki.

J. Šašelj.

Amerika! Koliko žalostnih spominov vzbujajo to ime v marsikateri družini slovenski sploh, kakor tudi belokranjski posebej. Kolikim rodbinam je vzela Amerika očete in gospodarje, brate in sine, ki so tam ponesrečili, večinoma v rudokopih. Amerikanski dolar prinesel je tudi v Beli Krajini v mnogo hiš žalost in gorje. Res je sicer, da so se nekateri Belokranjci tam tudi opomogli in prinesli domov lepe novce, s katerimi so poplačali stare dolgove, si postavili nove hiše, skednje itd., ali stare popravili, razširili. Je pa tudi v Beli Krajini mnogo družin, katerim je ravno Amerika uničila njih domovja in posestva, katerim je amerikanski dolar kriv njih pogube in vse nesreče. Zato ni čudno, da so prekrstili Ameriko že pred kakimi 20. ali več leti pri nas v Nameriko, ker se je tam mnogo naših ljudi že namerilo na nesrečo, na Radoviči pa v Zameriko, ker se je Radovičanom že zdavno zamerila. Naj tu navedem iz tukajšnje župne kronike po svojih zapiskih imena naših ponesrečencev in kdaj, kje in kako so ponesrečili. Zapisal sem pa le tiste slučaje ponesrečb, o katerih sem izvedel iz pisem, katera so prejeli njihovi sorodniki iz Amerike, in pa o katerih sem bral v amer. slovenskih listih, posebno v „Amerik. Slov.“ Jih je pa gotovo še nekaj, o katerih pa nimamo nikakih poročil. Toda že ti slučaji nam kažejo, koliko mladih in delavnih moči nam je vzela in uničila Amerika, in koliko solz in nesreč je povzročila v marsikaterih družinah.

Leta 1889. 12. maja ponesrečil je v jami v Pittsburgu, Pa., Ivan Adlešič, samec iz Dolenjec h. št. 15., star 25 let. Ubilo ga je.

L. 1890. 16. julija umrl je v Bennetu, Pa., vsled pretežkega dela in hude vročine za srčnim mrtvoudom Miko Peteh, samec iz Sel h. št. 15., star 18 let. Bil je komaj 2 meseca v Ameriki. — 12. avgusta ponesrečil je v Allegheny pri Pittsburgu Mate Veselič iz Sel h. št. 7., oženjen, star 41 let. Delal je v tovarni za usnje, kjer je padel z lestvice in se ubil. — 24. julija pa je ponesrečil v rudniku v Towerju,

Minn., Mate Malarič, iz Tribuč h. št. 31., oženjen, star 30 let. Težak kamen mu je padel na glavo in ga vrgel v veliko globčino, kjer se je ubil. Bil je v Ameriki tri leta.

Leta 1891. 5. jan. ponoči ob 7. uri je ponesrečil v Pittsburgu Jože Kapele, samec iz Sel h. št. 9., star 27 let. Šel je po železniškem tiru, kjer ga je zgrabil stroj, da je bil v trenutku mrtev.

Leta 1897. 30. oktobra je umrl v Calumetu, Mich., Martin Adlešič, posestnik iz Dolenjec h. št. 15. Delal je v jami, kjer mu je padel kamen na glavo in ga smrtno ranil. Zapustil je doma ženo in 2 mala otroka. (Dalje prihodnjič.)

Velika svota denarja 154-0-9

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja: Srečkovno zastopstvo 13, Ljubljana.

Dražbeni oklic.

E 634/14
13

Dne 26. maja 1915 dopoldne ob 9. uri bo pri c. kr. okrožnem sodišču, v izbi št. 31, na podstavi s tem odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin:

Zemlj. knjiga Globodol, vl. št. 319, hiša št. 6, svinjak, gospodarsko poslopje. Cen. vrednost 553 kron. Najm. pon. 368 K 67 h. Vl. št. 354 njiva. Cen. vredn. 377 K. Najm. pon. 251 K 32 h. Vl. št. 388 njiva. Cen. vrednost 415 K. Najm. pon. 276 K 67 h.

Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV., dne 22. aprila 1915. 17

Dražbeni oklic.

E 108/15
12

Dne 31. maja 1915 dopoldne ob 9. uri bo pri c. kr. okrožnem sodišču, v izbi št. 31, na podstavi s tem odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin:

Zemlj. knjiga Rudolfovo, vl. št. 337, hiša in vrt ter gozd v Rasnem. Cen. vredn. 13.235 K. Najm. pon. 6617 K 50 h. Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV., dne 22. aprila 1915. 18

Dražbeni oklic.

E 157/15/7

Dne 26. maja 1915 dopoldne ob 10. uri bo pri c. kr. okrožnem sodišču, v izbi št. 31, na podstavi s tem odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin:

Zemlj. knjiga Gotnavas, vl. št. 285, hiša s svinjakom, vrtom in njivo. Cen. vrednost 572 K. Najm. ponudek 382 K. Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV., dne 22. aprila 1915. 19

STANOVANJE 16

se takoj odda na lepem prostoru v Žabji vasi nasproti karlovski cesti, ki obstoji iz dveh sob in kuhinje. — Več se izve pri lastniku na Bregu, št. 195 v Novem mestu.

V večjem mestu na Dolenjskem se takoj odda pod najugodnejšimi pogoji, na kakoršnikoli način, ali se pa tudi proda

lepa, enonadstropna hiša z gostilno in z mesarijo

ležeča na prav lepem prostoru na glavnem trgu. — Naslov naznani Uprava „Dol. Novic“ proti vpslani znamki 10 vin. 14-3-2

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

≡ v lastnem domu v Kandiji ≡

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4 ¹/₂ %

1-0-5

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.